

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 216. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353511400352.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

Den anden Omstændighed, som jeg vil anmærke; er denne, at den unge Frankhuysen, endnu kunde siges, at have sluppet taaleligt derfra, dersom man ikke havde belagt ham med en endnu langt haardere Straf, end den anførte - Han blev nemlig, i alle de fornemmere Huuse, hvor han ellers ligesaavel som Herr Schliker kunde have faaet AdGang, naar han bød sig til at komme der, imodtaget med en Koldsindighed der nærmede sig til Foragt, hvoraf han let kunde slutte, hvorlidet han var velkommen; og hvilken man desuden søgte at gjøre ham desto føleligere, ved den overdrevne Agt, som man paa samme Tid bestræbede sig at viise for hans Compagnon - Enten man nu gjorde dette af blot Høflighed mod Baron Stachelheym, som reent havde forbudt Herr Frankhuysen sit Huus, eller man virkelig foragtede ham, og maaskee tænkte, at en nøyere Omgang med ham vilde være farlig for de unge Mennisker, som enhver Familie især bar Omhu for; eller man endelig 217 derved tænkte at forbedre ham; saa er det vist at Følgerne af denne Opførsel var ham til en ubodelig Skade - Man kan af hans Gemyts Beskaffenhed let slutte sig til, at han ikke kom andengang paa Steder, hvor han saaledes blev taget imod - Han vilde heller udelukke sig selv, end udstødes fra Selskaber, i hvilke dog allene hans, om jeg kan udtrykke mig saaledes, af Naturen plumpe Karakter, kunde forfiines, poleres og dannes til det, den burde være; om han ellers nogen Tid skulde haabe, at gjøre den Lykke og den Figur i den store Verden, som hans Fødsel og andre Omstændigheder syntes at give ham en Fordring paa - Den Omgang || med Folk af langt ringere Stand og Opdragelse, end han selv, hvortil han ligesom blev nedstødt, maatte, efter det Anlæg til hans Karakter, som vi kjende; langt fra at forbedre ham, nødvendig gjøre ham til det værste han kunde blive - uden engang at berøre den Levemaade, de Sæder eller kun de Grimacer, hvorved man tiest allene gjør sin Lykke, og hvoraf denne Omgang kunde kun lære ham det modsatte - Han trøstede sig meget let, og han fandt sig, som jeg er overbeviist om, endog lykkeligere, i et Selskab af Clements fattige Venner, eller andre ærlige Haand VærksFolk, end han vilde have fundet sig i den meest glimrende Zirkel af Adelige - Men den alle næsten medfødte Ærbødighed for sine Overmænd, som i denne skulde efterhaanden have vant ham til at sagtne, at tæmme, at overvinde hans Hidsighed, hans Tilbøyelighed til Vrede, hans Egensind, hans Trodsighed - den yndige Politesse, der ved at vise sig fra sin skønneste Side, kunde tillige have viist ham disse omtalte Feyl, i deres hesligste, deres forhadteste Gestalt - de Maximer, der ved alle Leyligheder ligesom prædiktes, i fornemme Selskaber, de hvoraf man vel ikke altid kan lære at kjende Dyd fra Laster, men dog at skjælne den sande, eller for at udtrykke mig bestemtere, 218 Modens Ære, fra den romanske og falske - alle disse Fordeele maatte naturligviis fattes ham i et Selskab af de ærligste SkræderSvenne, som man kan forestille sig - Det var følgelig ingen Under, at Feyl, hvis Fremvæxt intet hindrede, hastig naaede en Haardhed der siden gjorde dem urettelige - Han gjorde sig paa den anden Side ikke alleneste bekjendt og fortroelig, med en Art af Levemaade, Tids-Fordriv, Bifald, overalt med en Art af Lykke, der var langt under den, hvorefter han burde have tragtet; men han begyndte snart at finde Smag deri - Han betog sig følgelig fra denne Side alle de Motiver, der ellers maaskee skulde have drevet ham til at forbedre sin Opførsel - Men det værste af alting var, at han i dette Selskab tillagde sig nye Feyl, hvortil han vel maaskee havde et naturligt Anlæg, men hvilke han dog neppe skulde have faldet paa, og mindre ladet faae Overhaand hos sig, dersom han altid var blevet i den Kreds af Mennisker, som ansaae dem med Afskye - Den fornemmere og ringere Stand har nemlig hver sine privilegerede Laster, som den ene holder for meget undskyldelige, imedens den anden holder dem for utilgivelige - - Denne Anmærkning kunde give Materie til en heel Dags Arbeide - Jeg vil følgelig her kun anmærke, at disse Feyl, som Herr Frankhuysen laante af den nedrigere Stand, just var det, som siden gjorde den fornemme Verden saa uforsonlig med ham - ||